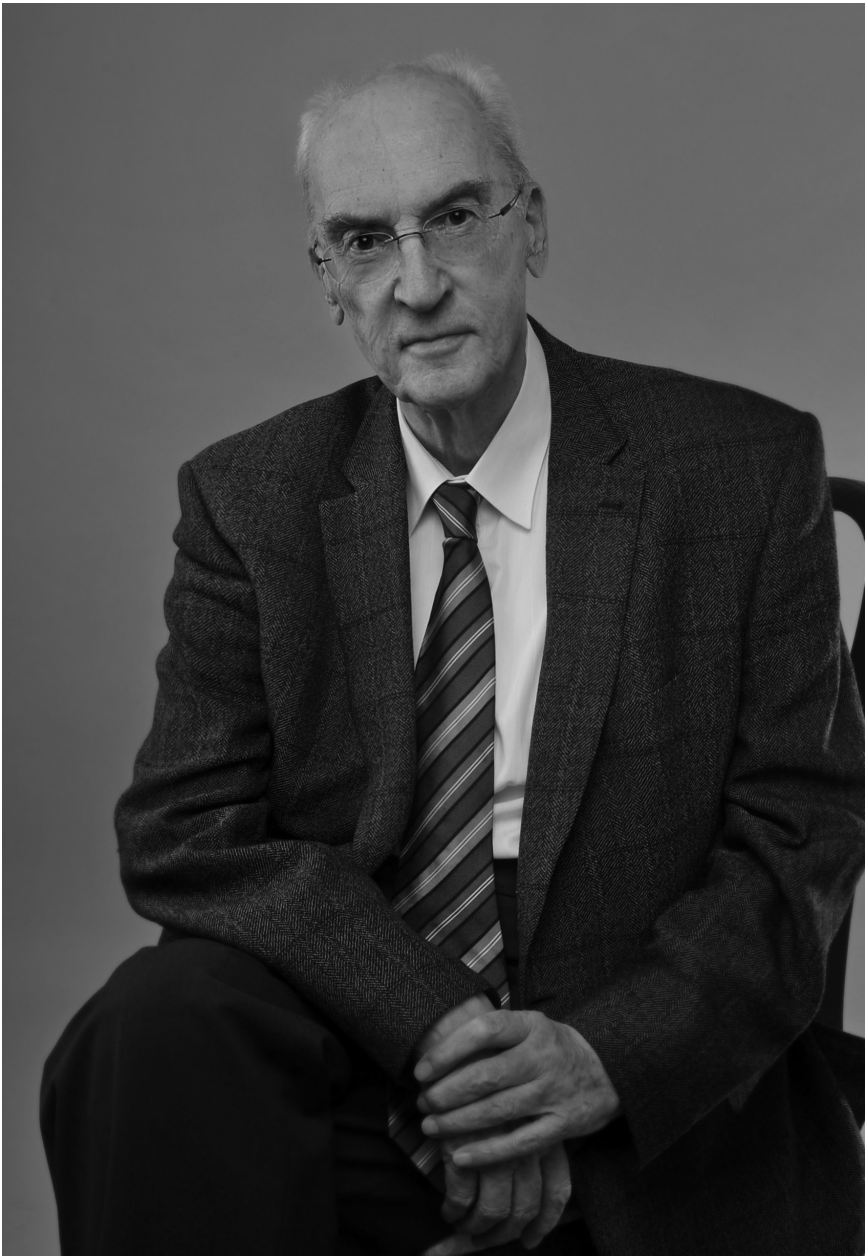


IN MEMORIAM

Primož Simoniti (1936–2018)

Prispevki z žalne seje ob smrti akad. prof. dr. Primoža Simonitija na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani, 12. septembra 2018.



Profesor Primož Simoniti je bil eden zadnjih, ki so še študirali in se formirali pri dveh naših največjih mojstrih in poznavalcih klasične antike, pri profesorjih Antonu Sovretu in Milanu Grošlju. Kot njun učenec je hodil najprej po njunih stopinjah in v sebi združeval značilnosti in odlike obeh. Tako kot onadva je tudi sam poklicno pot začel kot gimnazijski profesor, in sicer v Novem mestu. Ob Sovretu se je naučil in navzel inventivnosti in domiselnosti prevajalske umetnosti, ki ne prisega na suženjsko in okorno dobesednost, ampak se v prevodu v vsej svežini prerodi v novo umetnino. Po Grošlju pa je povzel nepotešljivo radovednost, zastavljanje vedno novih vprašanj, zlasti pa njegovo akribijo, matematično dokazljivo in prepričljivo eksaktnost v argumentiranju svojih domnev in spoznanj.

Oba omenjena akademska učitelja sta kmalu postala nanj pozorna in ga pritegnila k sodelovanju. Sovrè je še pred natisom in izidom pregledal in prebral njegov prvenec, prevod Spinozove *Etike* (1963), in vanj ob robu rokopisa vpisal nekaj blagohotnih pripomb. Tudi prva pomembnejša javna priznanja je Primož Simoniti prejel kot prevajalec: leta 1974 je za prevod slogovno zahtevne, barvite in sočne latinske proze – Petronijevega romana *Satirikon* – prejel Sovretovo nagrado, in to povsem upravičeno, saj je v njej udejanjil Sovretov ideal, naj se prevod ne drži preveč krčevito izvirnika kot pijanec plota, ampak naj ob vsej zvestobi ustvari nekaj, kar je presenetljivo enakovredno izvirniku. V tem duhu je devet let pozneje prevedel tudi drug, slogovno še zahtevnejši latinski roman, *Zlati osel* poznoantičnega pisatelja Apuleja, ki velja za enega najbolj genialnih besednih žonglerjev latinščine; tudi zanj je – kot malokdo – drugič prejel Sovretovo nagrado. Prevajalske iznajdljivosti in prožnosti pa ni izkazoval samo ob prozi, ampak se je lotil tudi poezije in nam v obsežnem *Srednjeveškem cvetniku* (2000) približal pri nas premalo znano in preveč podcenjevano bogato pesniško zakladnico srednjega veka v vseh njenih žanrih in odtenkih, od Boetijevih filozofskih meditacij in vznesenih sekvenc Tomaža Akvinskega pa tja do radoživih in navihano razigranih pesmi iz znamenite zbirke *Carmina Burana*. Ravno s svojimi presenetljivo izbrušenimi in domiselnimi prepesnitvami vagantske poezije se je Simoniti najbolj približal Sovretovemu prevajalskemu idealu, naj bo prevod *metempsihoza izvirnikove in prevajalčeve duše*. Vse to pa je počenjal s tem večjim veseljem in zadoščenjem, ker se je zavedal, da s tem ruši pri nas globoko zakoreninjene predsodke in tabuje o tako imenovanem *mračnem srednjem veku*. – In z vsem tem si je kmalu ustvaril ime in ugled v domačih kulturnih krogih.

Simoniti pa ni bil samo Sovretov, ampak, kot rečeno, tudi učenec profesorja Milana Grošlja. Ena Grošljevih prioritet pa je bila, da mora obetavni strokovnjak najprej v tujino, tako kot so včasih rekli za obrtnika, da mora, kdor hoče postati dober mojster, najprej »v *fremd*«. In tako je tudi Simoniti ob prvi priložnosti, ki se mu je ponudila, zapustil delovno mesto profesorja na novomeški gimnaziji in šel s skromno štipendijo na študijsko izpopolnjevanje v München. Tam je med drugimi poslušal učenega Kurta von Fritz, enega

redkih nemških klasičnih filologov, ki ni prisegel Hitlerju in so ga zato odpustili z univerze, hkrati pa so mu tudi prepovedali dostop do javnih knjižnic; zato je še pred izbruhom vojne emigriral v Oxford. Ob robu naj omenim, da je njegova svakinja na univerzi v Münchnu nudila zavetje aktivistom študentske odporniške organizacije *Weiße Rose* (*Bela vrtnica*).

V Münchnu si je moral Simoniti ob majhni štipendiji pomagati z občasnimi priložnostnimi deli. Med drugim se je odzval na poštni razpis za raznašanje božičnih in novoletnih voščilnic, kar mu ni bilo žal. Ob tem je namreč dobro spoznal nekaj odročnih mestnih znamenitosti, obenem pa se vživel tudi v odtenke bavarskega narečja. Tudi v stiski pa je ostal, kar je vedno bil, ugleden gospod. Če mu je kaka gospodinja hotela pustiti drobiž za napitnino, je odklonil z besedami: »Nein, danke, ich bin schon bezahlt«. Predvsem pa je bilo s strokovnega vidika münchensko leto velikega, skoraj odločilnega pomena za njegov nadaljnji znanstveni razvoj.

Po vrnitvi iz Münchna je Simoniti l. 1964 dobil – domnevam, da po prizadevanjih prof. Alme Sodnik – mesto asistenta na takrat ustanovljenem univerzitetnem Inštitutu za filozofijo in sociologijo. Od tam je čez tri leta prišel na Filozofsko fakulteto, najprej kot lektor, nato asistent za latinščino. Tam je bil pozneje izvoljen v učiteljske nazive, od docenture (1979) do izredne (1981) in redne profesure (1987), s posebnim ozirom na poznejšo in novejšo latinščino, ki jo je kot prvi ravno on sistematično vključeval v študijske programe. Še kot asistenta ga je profesor Grošelj pritegnil k delu za takratni medakademijski projekt evidentiranja vseh latinskih tiskov v nekdanji Jugoslaviji, objavljenih od inkunabul do leta 1848. V okviru tega projekta je med prvimi izšla njegova bibliografija latinskih tiskov, nastalih na tleh današnje Slovenije, ki je obsegala čez 1700 naslovov (*Jugoslaviae scriptores Latini recentioris aetatis*, Zagreb in Ljubljana 1972).

Hkrati si je ob tem zamislil temo svoje disertacije o humanizmu na Slovenskem in začel sistematično zbirati gradivo zanjo in se vanj temeljito poglabljati. Ob tem se je odprlo vprašanje mentorstva. Profesor Grošelj je takrat odhajal v pokoj in je zaradi bolezni opustil univerzitetne dejavnosti; zato je predlagal, naj mentorstvo prevzamem jaz. Moram odkrito priznati, da sem se pri najinih konzultacijah jaz sam od kandidata veliko več naučil kot on od svojega mentorja. Zlasti pa mi je v lepem spominu ostal zagovor disertacije, ki mu je predsedoval Bogo Grafenauer (1978): bil je navdušen nad inovativnostjo disertacije in predlagal njen natis in sam poskrbel, da je disertacija že naslednje leto izšla v knjižni obliki pri Slovenski matici, kjer je bil predsednik, in da je tudi dobila takratno prestižno nagrado Sklada Borisa Kidriča. Zbudila je veliko pozornost ne samo doma, med literarnimi zgodovinarji, kjer je spodbudila velike premike zlasti v vrednotenju naših starejših slovstvenih obdobj. Zapustila je sledove tudi v drugih študijskih disciplinah, npr. v filozofiji, zgodovini, umetnostni zgodovini, ki so začele vključevati humanistično latinščino v svoje študijske programe, zlasti ob podiplomskem študiju. Delo

pa je naletelo na ugodne odmeve tudi v tujini, tako da je Avstrijska akademija znanosti uvrstila v svoj program prevod Simonitijeve knjige v nemščino, ki je z naslovom *Humanismus bei den Slovenen* (v prevodu Jožeta Wakouniga in v redakciji Marije Wakounig) izšla 30 let pozneje (Wien 2008).

Simoniti pa se je še naprej poglobljal v stare knjižne fonde in jih raziskoval, zlasti na Dunaju, v Würzburgu, Gradcu, Vatikanu, kjer je med drugim odkril Trubarjev osebni izvod Novega testameta z okoli dvesto Trubarjevimi lastno-ročnimi vpisi prevodnih različic.

Največje in mednarodno najbolj odmevno odkritje pa se je Primožu Simonitiju zgodilo doma, ko je v rokopisni zbirki Narodne in univerzitetne knjižnice iz zajetnega latinskega rokopisa, ki je bil že več kot tri stoletja shranjen v Sloveniji (najprej v gornjegrajski rezidenci ljubljanskih škofov, nato v licejki), odkril, da gre za polemično razpravo, katere avtor je učeni avguštinski brat Bartolomej Arnoldi de Usingen. Ta je bil spočetka Lutrov somišljenik, pozneje pa je kot eden njegovih najostrejših kritikov zasnoval in pripravljaval za tisk zavrnitev augsburške veroizpovedi, ki jo je podkrepil s tehtnimi teološkimi in filozofskimi argumenti. Vendar njegova polemična razprava v tistem času ni mogla biti dovolj hitro natisnjena, najbrž ker ni bilo sredstev za kritje denarnih stroškov, in je dolgo veljala za izgubljeno. Očitno pa se je zaradi svoje aktualnosti marsikje prepisovala, in eden takih prepisov je prišel tudi v naše kraje. Simoniti je odkritje te razprave z izčrpno uvodno študijo in z ustreznimi komentarji objavil v zajetni knjigi v ugledni seriji *Cassiciacum* (na več kot 700 stranehi), ki je doživela vrsto ocen v najbolj kompetentnih mednarodnih revijah.

Ker sem svoj govor začel s Primoževima uglednima akademskima učiteljema, naj ga končam še z omembo njegovih najbolj prvih učiteljev, njegovih staršev. Pretresljivo pričevanje o tem nam je dala pred sedmimi leti odprta razstava (z obsežnim katalogom) o nemški okupaciji v Slovenj Gradcu v luči korespondence družine Simoniti, za katero je v letih po svoji upokojitvi prizadevno zbiral bogato in zanimivo gradivo Primožev starejši brat, zdravnik dr. Jurij Simoniti. V katalogu te razstave smo lahko brali, kako je požrtvovalna Primoževa mama sama ostala doma s štirimi otroki, medtem ko je moral Primožev oče kot zdravnik na delo v Breslau v Šlezijo (današnji Wrocław na Poljskem). Pogumna mama pa je za svoje (in tudi za nekatere druge) otroke organizirala v domači hiši pouk v slovenščini, ki je bil tudi ocenjevan in ob koncu šolskega leta nagrajevan s spričevali (seveda brez podpisa in brez uradnega žiga). K temu pouku je hodil tudi mali Primož in se zanj tako navdušil, da je večkrat tudi v obvezni nemški osnovni šoli postavil strešico nad črko »s«. To pa je nemško učiteljico tako motilo, da je Primoževa mama morala na zagovor.

Ker je zrasel iz takšnih narodno zavednih korenin, ni čudno, da je Primož Simoniti tudi pozneje s takšno zavzetostjo in ljubeznijo v svojih prevodih in razpravah raziskoval in negoval slovensko kulturno dediščino. Znano je tudi, kako pogumno je nastopal v javnosti v časih, ko so bili ogroženi humanistični temelji naše stoletne šolske tradicije in s tem naše nacionalne identitete. In

vemo tudi, s kakšno požrtvovalnostjo je šest let opravljal odgovorno funkcijo predsednika Slovenske matice, tako da naša najstarejša kulturna organizacija tudi v usodnih prelomnih časih ni zatajila svojega zgodovinskega poslanstva, ampak je dala nezanimljiv delež k naši demokratizaciji in slovenskemu osamosvajanju. V vsem tem naj lik in značaj profesorja Primoža Simonitija ostane vzor današnjim in poznejšim generacijam klasičnih filologov, hkrati pa tudi študentom drugih disciplin na Filozofski fakulteti.

Kajetan Gantar

Ker smo bili mlajši kolegi pokojnega profesorja Simonitija naprošeni, da ob tej priložnosti govorimo predvsem osebno – težko bi namreč kaj pomembnega dodali k temu, kar je o njegovem delu kot sodobnik povedal profesor Gantar –, si bom dovolil natanko to: obuditi nekaj spominov.

Današnja prireditev ni tiste vrste, da bi imel profesor Simoniti, ki ga ta hip čutimo kot prisotnega, z njo posebno veselje. Kar vidim, kako bi jo vzel: kot neizogibno obveznost, ki se jo spodobi opraviti; najbrž se v ožjem krogu ne bi mogel vzdržati kakšnega blago ironičnega obešenjaškega komentarja. Od prvega malo daljšega pogovora z njim, najbrž je bilo to ob kakšnem izpitu, sem zlahka razumel, zakaj mu je tako blizu antični roman, zlasti Petronij. Prej in pozneje nisem imel priložnosti spoznati človeka s tako pozornim čutom za vse, kar je v življenju preveč ustaljeno, obredno, mehansko; kar navznoter utesnjuje, na zunaj pa se kaže kot komedija človeškega rodu. *Grex agit in scena mimum*, pravi Petronij. Prizanesljivo skepso, s katero je Primož Simoniti gledal na to komedijo, sem vselej dojemal kot izraz neke popolnejše modrosti. Še posebno, ker v resnici ni pomenila petronijevskega fatalizma, temveč se je skladno družila z jasnimi prepričanji, tudi političnimi, z natančnim pogledom na zgodovino, ki jo je bil doživel, in s prizadetim (a utvar prostim) zanimanjem za sedanost, ki smo jo doživljali skupaj. Kot študentom nam je o tej sedanosti govoril prek rimskih zgodovinarjev, ne da bi enkrat samkrat prestopil mejo subtilnega *double-speaka* in zašel v banalno aktualiziranje; povsem neposreden pa je znal biti v neformalni debati ob kavi. Kot študentskega predstavnika v tedanjem »Svetu fakultete« me je navduševala razsodnost, s katero je v letih pred demokratizacijo gladil (ali vsaj skušal gladiti) ekscese spet porajajočega se »kulturnega boja«.

Šele pozneje, ko mi je prav po njegovi zaslugi postal bližji latinski humanizem, sem spoznal, da se omenjena drža, ki je bila seveda del njegove osebnosti, nenavadno ujema s tisto, ki jo imamo navado prepoznavati v scipionskih, ciceronskih in renesančnih idealih »humanizma«. Ta zlahka blagohotna skepsa, ki je najbrž nekje v zlati sredini med slepim idealizmom in cinično sprijaznenostjo, je bržkone sploh edina *možna*, v resničnem življenju uporabna oblika

humanizma: humanizma onkraj človeške domišljavosti. Teh nazorov in take drže smo se lahko od Primoža Simonitija – v mejah svoje učljivosti – učili tudi tisti, ki smo po naravi precej bolj nagnjeni k pretiravanju.

Ko sem v zadnjih tednih večkrat pomislil nanj, so mi pred oči začele prihajati slike dogodkov in situacij, tudi povsem vsakdanjih in nepomembnih, o katerih doslej nisem vedel, da so se mi – kot slike – tako jasno vtisnile v spomin. Spomnil sem se na primer noči, ki smo jo po zagovoru doktorata Braneta Senegačnika v duhu latinske fraze *noctem pergraecari* prebdeli pri Mraku. (Šele pozneje sem se zavedel, da smo govorili pretežno samo o dveh stvareh: o peripetijah dnevne politike in o lepotah Händlovih oper – pri tem pa mlajša sogovornika starejšega nista mogla prepričati, da z Beethovnovno Pastoralno simfonijo v glasbi še ni vsega konec.) Ob sedmih zjutraj, ko sem se že jasno zavedal skrajne meje svojih zmogljivosti, starejši kolega pa česa takega ni niti slutil, me je naposled odrešil nujen klic od doma (preostali mlajši kolega je moral potem še nekaj časa ostati za mizo). Vendar ni bilo to, da bi akademski učitelj, ki ga je od naju ločevala več kot ena generacija, hotel zatajiti razdaljo. Te smo se zmerom jasno zavedali. Imeli pa smo nekaj skupnih tem, ki se zanje niso menile: zgodovino, politiko in glasbo.

Profesorja Simonitija sem zadnjič obiskal pred poletjem, da bi mu prinesel svojo novo knjigo o Katulu in slišal, kaj meni o osnutku članka o Trubarju in Vergeriju mlajšem. Tisto dopoldne sem se lahko z njim spet pogovarjal o stvareh, o katerih sem prvič kaj slišal pred tridesetimi leti pri njegovem srednjeveškem seminarju, na primer o svetovljanski kulturi latinskega humanizma kot odločilnem predpoglavju vse poznejše literature v slovenščini. V tem pogovoru se mi je zdel miselno in duhovno nespremenjen: kot bi vmes minil eden od tedanjih »akademskih« petnajstminutnih odmorov. Pozneje sva si izmenjala le še nekaj elektronskih sporočil. V enem mi je s svojim edinstvenim smislom za humor poočital, da sem v knjigi, ki jo je začel brati, vendarle preveč na hitro odpravil Platona kot pesnika. Že res, Cicero, ki je skoval zloglasni verz *o fortunatam natam me consule Romam*, očitno ni imel pravega političnega takta in pesniškega okusa. Toda čemu malomarno navreči, da Platon »ni napisal nobene slabe pesmi«, ko pa je najbrž zložil vsaj en čudovit epigram, tako čudovit, da ga ni mogla preseči niti »hadrijanovska« razširjena prepesnitev:

τὴν ψυχὴν Ἀγάθωνα φιλῶν ἐπὶ χεῖραισιν ἔσχον·
ἦλθε γὰρ ἡ τλήμων ὡς διαβησομένη.

Dum semihulco savio
meum puellum savior
dulcemque florem spiritus
duco ex aperto tramite,
anima aegra et saucia
cucurrit ad labeas mihi ...

Tudi te duhovite reference v duhu humanističnih marginalij me zdaj, nekaj mesecev pozneje, spomnijo na študentske čase. Prvič sem se s profesorjem Simonitijem srečal leta 1989. Vpisan sem bil na francoščino in staro grščino, a me je pri vojakih v Črni Gori nenadoma obšlo, da bi rajši študiral čisto klasično filologijo. Zamudil sem vse roke, pogojev nisem izpolnjeval, za diferencialne izpite je bilo prepozno. Čeprav se je zdelo brezupno, sem se odpravil na oddelek k takratnemu predstojniku, o katerem nisem vedel ničesar, saj sem takrat oboževal Platona, Petronija pa nekoliko preziral. Potrkal sem na vrata, na katerih je pisalo: »dr. Primož Simoniti, izredni profesor«. Po srečanju, ki je sledilo, sem bil še dolgo prepričan, da gre za poseben častni naziv onkraj vseh drugih. Ne le, da so se birokratski okopi v hipu sesuli; ker je moj bodoči profesor opazil, da me postopek spravlja v paniko, mi je s par subtilnimi namigi dal vedeti, da »tu pri nas« življenje poteka drugače, zunaj togih obrazcev, ki utesnjujejo preostali svet. Je mogoče, da so na svetu ljudje, ki se jim že beseda »postopek« zdi žalitev zoper intelektualni *decorum*? Že samo to mi je bilo všeč. Kratko srečanje me je dokončno prepričalo, da sem se odločil prav. Le tega še nisem mogel vedeti, da mi bo ta izredni človek pozneje pomenil utelešenje visokega ideala, čvrsto pripetega k tlom življenjske resničnosti. In da bom po njegovi zaslugi poleg Platona vzljubil tudi Petronija.

Marko Marinčič

Po kakšnem podaljšanem veselem večeru v prijateljski družbi je profesor Simoniti ob slovesu včasih rekel: »Zdaj pa gremo, vsak svojemu razočaranju nasproti.« Da ne bo nesporazuma, zakaj to omenjam: iz teh razpoloženskih besed je dihala njegova globoka občutljivost za lepoto neponovljivega trenutka, za intenzivnost življenja, za resničnost. In ti trenutki so bili tudi v območju zasebnega, prijateljskega neločljivo povezani, še več, prepojeni z visoko, rafinirano, a tudi pristno kulturo. V obzorju, ki se je zarisovalo tudi ob takšnih srečanjih, kultura ni bila samo odkrivanje novih, bistvenih vidikov življenja, ampak je bila tudi tisto, kar množi in povzdiguje njegovo lepoto. To ni bil izraz kakega posebej gojenega intelektualnega ali profesorskega sloga, ampak se je dogajalo čisto naravno; takšnega smo srečevali, takšen je bil. Profesor Milčec Komelj je v nagrobnem govoru omenil, da je bilo v njegovi pojavi nekaj aristokratskega; in res je bilo, a obenem je bilo to povsem naravno: tak je bil. Vsaj jaz sem to vedno doživljal tako: pa naj je predaval o antičnem romanu ali rimski historiografiji, o sodnih spisih iz protireformacijskih časov ali celo o čisto tehničnih stvareh, o osnovnih orodjih filološke vede. Ob izjemni strokovni kompetentnosti in rigorozni argumentaciji v raziskovalnem delu, ob domiselnosti in neredko tudi igrivosti prevajalskega poustvarjanja, ob profesorski zahevnosti je bilo vedno poleg tudi to, kar je tako težko opisati, a je bilo tako očitno. Strokovnost brez strokovnjaštva, kot bi mogoče rekel Alojz Rebula. Tisti »več«, ki daje vsem stvarim okus življenja.

Obstaja neka misel, morda jo je zapisal Golo Mann, da mora zgodovinar imeti politično dušo: to pomeni, da mora razumeti družbo v njenih bistvenih vzgibih in težnjah, ki so ponavadi skrite pod povrhnjico dogajanja. Takšna duša je fin organ, ki omogoča prodiranje v stvari, branje njihove notranjosti, kot pove etimologija latinske besede *intellegere: intus legere*. Profesor Simoniti ni bil ne politik ne zgodovinar, a je imel politično dušo v tem smislu; ne zgolj zaradi svojega bogatega vedenja o zgodovini in historiografiji, in vendar na njihovi bogati podlagi, ker je bral velike antične zgodovinarje »od znotraj«. Vsaj od Sartra naprej smo se navadili živeti s prepričanjem, da človeške narave ni, da je samo preživeta iluzija ali morda tolažeča humanistična utvara. Toda, denimo, hladni realizem Tukididovih besed o človekovi naravi je v resnici veliko radikalnejša, komaj znosna deziluzija; in zgodovina nas nenehoma oskrbeva z argumenti v prid njegovega interpretativnega vzorca. Izrek *aude sapere* (drzni si vedeti) dobi ob njih poseben pomen in posebno težo. Profesor Simoniti je znal pokazati, da tukididovska deziluzija ni nujno vir pesimizma, ampak je v njej razbiral stvaren opomin na človekovo mero, ki ga lahko varuje pred ideološko potoglavostjo in besnili vseh vrst. *Aude sapere* – tudi ko gre za času neprimerna spoznanja in resnice, bi lahko v tej zvezi povzel za njim.

Prodoren intelektualec in sodoben humanist, kakršen je bil, je bil zaželena družba umetnikov. In tudi njihov navdihovalec, svetovalec, arbiter. »Skupnega učitelja imava,« mi je včasih, samo napol v šali, rekel njegov prijatelj Drago Jančar. Kar je omizje *Nove revije* premoglo najbolj pristno muzičnega, so bili Simonitijevi ekskurzi v glasbeni svet, filološko natančni, a tudi poetični, včasih tudi zaneseni. A saj je to vendar glasba, ki »izraža tisto, kar ne more biti izrečeno in tisto, o čemer je nemogoče molčati« (V. Hugo). Ko sem nekoč Bernardi Fink omenil prof. Simonitija, je vzkliknila: »Joj, ta človek ve vse o samospevu!« Mislim, da to pove dovolj o tem, kakšni so bili ti njegovi glasbeni ekskurzi.

Da bi bilo zanj »brez glasbe življenje res napaka«, kot se glasi Nietzschejeva znana misel, sem najbolj spoznal ob njegovem navušenju nad barokom, in še prav posebej Georgom Friedrichom Händlom. Ne verjamem, da bi lahko govoril slikovito in duhovito, kakor je govoril, o Tacitu, če se ne bi, kot je rad pravil, ure in ure zatapljal v glasbo. Če ne bi bil, tudi tako je kdaj rekel, zasvojen s Händlom. Tudi če sem imel kdaj o čem drugačne predstave ali preference, so bili pogovori z njim na to temo najlepši: neverjetno poučni, a obenem čisto veselje. Za to mi dovolite, da se od njega poslovim s pesmijo, v kateri morda odsevajo tudi njegove misli, dvomi, sodbe in navdušenja:

SREBRO S HÄNDLOVE FLAVTE

Lahkotno in svečano, brez vprašanj
 – ker s tem, da je, najgloblje je vprašanje,–
 prestopa čez robove misli, meje sanj
 srebro otožno, ki je ples in mirovanje.

Za čas, ko pesem je samo hahljanje
v zaukazani dokončnosti vsakdana,
pa je le zgodba, stara in narobe brana –
ker je človeka in je zvezd dejanje.

Brane Senegačnik

Ko sem razmišljal, kaj naj povem o človeku takega formata, kot je bil Primož Simoniti, sem se znašel v veliki zadregi. Pa ne zato, ker bi ne imel česa povedati: daleč od tega. Bolj me je ob vsem, kar je povezano z njegovo osebnostjo, strokovnim delom in siceršnjim delovanjem, skrbelo, kaj vse bom moral pri tem izpustiti. A naj mi bo dovoljeno preprosto nanizati nekaj svojih osebnih spominov in misli ob spominu na svojega profesorja, zadnja leta pa tudi dobrega prijatelja in podpornika.

Iz obdobja začetka mojega študija je eden mojih prvih spominov nanj njegova fascinatna pojava. Bil je prototip in poosebljenje tistega, kar smo si predstavljali pod osebo univerzitetnega profesorja: visok, strog, resen, vedno urejen, skratka: Persona (z veliko začetnico), osebnost, ki ti je že s svojo pojavo vlivala strahospoštovanje. Kot takega smo ga srečevali povsod: v predavalnici, na fakulteti, na ulici, na prireditvah ... In že od prvih srečanj z njim nam je bilo vsem takoj jasno, da imamo pred sabo učenjaka z izjemno široko enciklopedično izobrazbo in izjemnim teoretičnim in praktičnim poznavanjem vsega, kar nam je posredoval.

Iz prvega leta študija se mi je za vedno vtisnila v spomin epizoda, ki mi je vlila precej strahu, a je bila tudi zelo poučna. Pred njegovim kabinetom sem čakal na svoj prvi kolokvij pri njem (eden od Ciceronovih govorov) in bil seveda temu primerno nervozen. Nenadoma so se treskoma odprla vrata, skozi njih pa je precej poklapano in zelo naglo odhitela neka oseba, ki je prišla na kolokvij nepripravljena in je bila zato pospremljena z ogorčeno Primoževu reakcijo, ki mi je nič hudega slutečemu pred vrati kabineta nagnala v kosti pošten strah. Primož se je pojavil na vratih in vidno slabe volje dejal: »Naslednji!« V pričakovanju ničesar dobrega sem molče vstopil; in ko sva sedela eden nasproti drugemu v kabinetu, je sledilo nekaj, kar je bilo tudi značilno zanj. Vprašal je: »Ali bi imeli kaj proti, če prižgem cigareto?« (Pravila glede kajenja tedaj še niso bila tako stroga.) »Seveda ne; izvolite,« sem takoj odvrnil (tudi če bi imel kaj proti, mi ne bi niti pod razno prišlo na misel, da bi tej prošnji nasprotoval). Opazoval sem ga, kako je počasi vzel cigareto, jo prižgal in naredil prvi vdih. Globok vdih, za katerega si imel občutek, da ga vleče vase vse do peta. In nenkrat si z njegovega obraza jasno razbral, da ga je zajel spokoj in umirjenost, ki jo je bilo mogoče kar čutiti v zraku, in to do te mere, da je še mene kot zapriseženega nekadilca prijelo, da bi si z njim družno prižgal cigareto. Ko se je pomiril in videl moj najbrž precej prestrašeni obraz, me je najprej umirjeno

nagovoril, pojasnil, kaj se je zgodilo, ta pomiritveni kratki nagovor pa končal s stavkom: »Ko boste v moji koži, boste to razumeli.« In res sem pozneje, ko sem sam kot učitelj kdaj doživel podobne primere, to povsem razumel. Zakaj navajam to epizodo? Ker se iz nje zrcali ena od njegovih lastnosti. Zanj kot učitelja je bil takšen odnos do predmeta in stroke, na kakršnega je naletel pri omenjeni osebi, osebna žalitev; če nekdo ni pokazal spoštovanja do stroke in predmetov, ki sta njemu toliko pomenila in je vanju toliko vložil, je ob tem znal biti neizprosni in neomajen. Ko pa je dobil dokaz, da ti študij in stroka res nekaj pomenita, si neopazno, pa vendarle postal nekako njegov: vedno ti je bil pripravljen pomagati, vedno je bil dostopen.

Posebno poglavje so bila njegova predavanja. Bila so zahtevna in problemsko zastavljena, v duhu nemške šole eksaktna in pogosto so terjala veliko dela in razmišljanja. A največja vrednost, največja dragocenost, ki smo je bili na predavanjih deležni, niso bili podatki, ki smo jih dobili ob samih predavanjih; najbolj so nam v spominu ostale njegove zastranitve, ko se je ob kaki temi, podatku ali imenu ustavil in je njegovo predavanje z branja na listu zapisanega in nič kolikokrat z rokopisom dopolnjenega predavanja prešlo v govorjenje na pamet. Tedaj se je navadno tudi razživel in vsi smo občudovaje, pa tudi s kančkom zavisti poslušali vso učenost, ki je prihajala na plano, cele tematske sklope, ki so se navezovali na izhodiščne podatke, povezave, aluzije, preskoke, njegove osebne interpretacije, zgodovinske vzporednice idr., skratka: pred nami se je skozi njegova izvajanja izrisovala neka nova podoba in nek nov pogled na določene tematike, ki so bile s tem postavljene v nove kontekste, na novo osmišljene in zastavljene. Nimalokrat se je zgodilo, da je takšno izvajanje trajalo do konca ure, ko nam je bilo žal, da je konec.

Posebno doživetje pa je bilo, kadar se je razgovoril o njemu posebej ljubljenih temah: o humanizmu, o katerikoli tematiki s področja srednjega veka, o srednjeveški in novoveški latiniteti, o retoriki in o prevajanju. Pri tem je bil še posebej vesel, kadar je ugotovil, da ima pred sabo sogovornika, ki določeno tematiko pozna. Zlasti pri srednjem veku in humanizmu si ob njegovih izvajanjih dobil občutek, kot da zanj na tem področju ni skrivnosti ali neznanke: dejstva, orisi, sinteze, analize, primerjave, predstavitev, letnice, vse to je kar vrelo na dan. Bil je tudi naš predavatelj za antično retoriko. In retoričnost je znal izjemno vnašati tudi v svoj nastop, ki ga je vedno zaznamovalo poznavanje dejstev, anekdote, številne zanimive podrobnosti, vse to pa je bilo vedno začinjeno tudi z ustreznim podajanjem, tako da si vsebino ali pa njegova občutja do tematike ali posameznika, o kateri oz. katerem je govoril, razbiral tudi iz njegove gestikulacije in mimike.

Imel je tudi širok krog poznanstev, kar oriše kratka epizoda iz mojega obdobja služenja vojaškega roka. To je bil čas, ko se mi je obetala služba na fakulteti in s tem je bilo povezanih veliko formalnosti, ki jih je bilo treba urediti, kar pa mi je bilo iz razumljivih razlogov onemogočeno. In tedaj sem po Primoževi zaslugi doživel nekaj, kar verjetno ne pred mano in ne za mano ni

doživel noben vojak. Lepega dne je na večernem zboru poveljnik čete zakričal: »Vojak Hriberšek takoj k poveljniku vojašnice!« Z ne ravno prijetnimi občutji sem se odpravil do poveljstva, kamor so te navadno poklicali, če si se znašel v težavah, če se ti je obetala premestitev v drugo vojašnico ali pa so ti sporočili kako slabo novico; poveljnik bataljona me je pričakal na vratih in mi povsem v nasprotju s svojo običajno prakso prijazno dejal: »Kliče vas profesor Simoniti; lepo ga pozdravite še v mojem imenu.« En sam Primožev klic je bil dovolj, da sem dobil tudi dva dni dopusta za urejanje vsega potrebnega.

Veliko je stvari, ki so Primoža navduševale, od glasbe do jadranja. Prav posebno mesto je pri njem zasedala klasična glasba. Sam mi je pripovedoval, da številna dela poslušata tako, da ob tem spremlja tudi njihovo besedilo in išče notranjo povezavo med njima, ki se zrcali v skladbi.

Ena od stvari, ki so ga vedno podžgale in zanimalo, so bili računalniki in vse, kar je bilo z njimi povezano. S sošolcem Bogomirjem Troštom sva se kot študenta z njimi precej ukvarjala in lepega dne naju je Primož (tedaj za naju seveda še profesor Simoniti) ustavil in dejal: »Spoznate se na računalnike ... Bral sem o prenosnih računalnikih; priskrbite mi ga z vsem potrebnim; cena ni pomembna.« Zaupana nama naloga je bila z nemalo truda izpolnjena v enem tednu in Primož je postal eden prvih meni znanih lastnikov tedaj zelo redkih prenosnikov, kar ga je navdajalo z neprikritim navdušenjem, če ne že kar ponosom.

Kar zadeva njegovo strokovno delo in znanstveno-raziskovalno delo, bi lahko povedal veliko in našteval njegove znanstvene in strokovne dosežke; enako velja za njegovo prevajalsko dejavnost, za njegove funkcije in delovanje v raznih institucijah, odborih itd. A o tem je bilo povedano že dovolj. Na kratko bi izpostavil samo eno področje: pomen njegovega raziskovalnega dela o humanizmu na Slovenskem. Z raziskavami o humanizmu in humanistih na Slovenskem je namreč odstrl obdobje, ki je bilo poprej zavito v veliko kopreno številnih neznank in nedorečenosti, in v marsičem zaoral ledino, prav tako pa tudi pri številnih poglavjih o srednjeveški in novoveški latinski ustvarjalnosti, tako evropski kot tudi na Slovenskem. In v čem je srčika njegovega dela? Ne samo v številnih zbranih realijah in podatkih, analizah, sintezah in prevodih, ampak tudi v tem, da je pokazal in dokazal, da je bil naš prostor v tem obdobju vse prej kot inerten in da je dal lepo število eminentnih posameznikov, ki so tako in drugače sooblikovali zgodovino in kulturo tega obdobja. S tem pa je dal impulz za nadaljevanje raziskovalnega dela ne samo za obdobje humanizma, ampak tudi za starejša in mlajša obdobja. Koliko truda, terenskega dela, iskanja po knjižnicah ter zbiranja in prebiranja literature je bilo vloženo v to, je občasno razkril sam v pogovorih in to nas lahko navdaja z izjemnim občudovanjem.

O njegovi kvaliteti in strokovnem slovesu priča tudi dejstvo, da je bil znan tudi tuji strokovni javnosti. Ko sem bil študijsko na njemu vedno ljubemu Dunaju in sem se pozneje še večkrat tja vračal raziskovalno, je bilo njegovo

ime vedno dobra popotnica in velik adut: vsi, ki se ukvarjajo s področji, s katerimi se je tudi sam, so ga poznali. In ne samo to: omemba njegovega imena je odprla tudi marsikatera vrata, ki bi sicer ostala vsaj priprta, če ne že zaprta.

V zadnjem obdobju, ko je njegovo življenje že krepko zaznamovala bolezni, sem ga velikokrat obiskal na domu. Zelo ga je prizadelo, da ni mogel več prevajati, ker ga je prevajanje zelo utrujalo in zanj preprosto ni premogel več energije in zbranosti. A vedno pa je bil pripravljen za strokovno debato ali razpravo o aktualnih političnih razmerah. Najbolj pa ga je razveselilo, če si se nanj obrnil v povezavi s kakšno težjo strokovno ali prevajalsko zagato, kakšnim nerazrešenim zgodovinskim ali biografskim problemom. Ob tem ga je vedno navdal nov val energije. Kako je bilo to videti? Če si prišel k njemu s problemom, kjer se je tvoje vedenje ali delo povsem ustavilo ali zašlo v slepo ulico, je bila prva faza reševanja vedno najbolj fascinantna: če že ni takoj začel iz glave navajati relevantnih podatkov in dejstev, je malce pomolčal in se zamislil, včasih pa zastavil še kako dodatno vprašanje. Takoj nato pa je iz njega začelo vreti: našteval je potencialne vire, na katere bi se veljalo obrniti, navajal vzporednice in vrsto dodatnih informacij, ki so ti odpirale nove rešitve in možnosti. Zadnja postaja reševanja problemov je bil njegov kabinet s knjižnico, kjer se je navadno našlo vse. Če pa ne, te je naslednje jutro že čakal mail z vsemi potrebnimi podatki in referencami. Ne spomnim se primera, da bi kdaj ostala brez rešitve. In ob teh srečanjih me je vedno prevzel nek prijeten, topel občutek: spet sem se počutil kot študent.

Naj na kratko sklenem teh nekaj misli in spominov: Primoža kot svojega učitelja in prijatelja ter druženja z njim bom pogrešal in vedno se ga bom spominjal s hvaležnostjo in spoštovanjem.

Matej Hriberšek

V ponedeljek, 16. julija, sem imel opravke v bližini Zmajskega mostu in ko sem ga razmišljeno prečkal, kot najbrž že tisočkrat prej, sem se ne vem zakaj spomnil, da mi je Primož Simoniti pred časom govoril o plošči z latinskim napisom, ki je vžidana vanj. Ustavil sem se in jo res takoj našel. Vžidana je na desnem bregu pri Pravni fakulteti in je nekakšna zgodovinska opomba pod črto, ki so si jo ob gradnji novega železobetonskega mostu leta 1901 privoščili Ljubljančani. Plošča je prej krasila temelje hrastovega Mesarskega mostu, ki ga je potres leta 1895 prehudo poškodoval. Napis je precej standarden, je pripovedoval Primož, zanimiv pa je elegični distih, s katerim se konča. Kronogram, v katerem se skriva letnica 1819, ko je bil leseni most postavljen, gre takole:

eVge eXoptatVs sVrreXIIt Vt arCeat Iignes
arDeret sl qVa proXIMVs VCaLegon

Krasno, postavljen je, zdaj bo lahko odganjal plamene,
če bo v bližini mostu kje Ukalégon vzplamtel.

Ukalégon je precej obskurna mitološka figura, Priamov prijatelj iz tretjega speva *Iliade*, novi prevod Jelene Isak Kres ga označi kot »razsodnega moža«. Potem se pojavi še pri Vergiliju, v drugem spevu *Eneide*, ko Ahajci požgejo Trojo – in še enkrat, že s pridihom parodije, pri Juvenalu, v tretji satiri, ki sem jo nekoč prevajal in si najbrž samo zato zapomnil ime. Primožu se je zdelo imenitno dvoje – da so učeni Ljubljancani v začetku 19. stoletja na most vzdali še kar subtilno literarno referenco, in da so jo njihovi potomci več rodov kasneje, v začetku 20. stoletja, spoštljivo ohranili. Ploščo sem si shranil v telefon in zraven pomislil, kako značilno je za Primoža, da ti zna sredi Zmajskega mostu, ki si ga videl že tolikokrat, odpreti oči za Homerja, Vergilija in Juvenala, ki so vzdani vanj. Hkrati sem razmišljal, kako bi ga nagovoril za članek o tem napisu, da bi ga lahko objavili v novi znanstveni reviji, ki jo pripravljamo z našimi študenti. Ravno na študente na svojem oddelku je bil vedno zelo ponosen. Naslednjega jutra sem potem izvedel, da članka ne bo, tako da ne vem, kaj bi mi rekel. Precej dobro pa vem, kaj si misli zdajle, kjerkoli že bere to zgodbo in njeno čudno sumljivo časovno sovpadanje. Z nasmeškom si mrmra misel nekega drugega skeptičnega učenjaka, Giordana Bruna, ki jo je rad citiral: *Se non è vero, è ben trovato*. Če že ni res, je pa vsaj dobro izmišljeno.

To njegovo dobrovoljno muzanje bomo na oddelčnih srečanjih najbolj pogrešali, njegov vedno inteligentni humor, ki se je včasih poblisnil v najbolj nemogočih kontekstih. Nekoč je pripovedoval resnično težko zgodbo iz svojih šolskih let, zgodbo o tem, kako so najstnikom v povojnem Mariboru, kjer je hodil v Košarjevo klasično gimnazijo, lomili hrbtenice in duše in kako so morali njihovi vrstniki pri tem sodelovati. Ampak potem se je nenadoma prijazno nasmehnil: »No ja, ravnateljica, ki je verne dijake najbolj zagrizeno izključevala iz šole, je imela sama tri hčere. Prva je bila rojena pred vojno in je bila Petra. Druga, ki se je rodila med vojno, je bila Marlena. In tretja, rojena že po vojni, je bila Katjuša.« To so bile stvari, ki so ga izoblikovale in ki jih ni pozabil. Kasneje, v vojski, ga je oficir najprej dražil, da je *profesor trulih jezika*, iz česar je Primožev prijatelj Drago Jančar kasneje ustvaril eno svojih najboljših zgodb, *Prerokbo*. Potem pa je bil vendarle zelo zadovoljen z njim, ker je menda dobro vodil tečaj za analfabete. Iz tega je vojak potegnil zanimivo ter v bistvu logično konsekvenco in ga predzadnji dan pred odhodom povabil v partijo. Zdaj mu je Primož lahko odvrnil, da ga bolj zanimajo stvari, ki so kakšnih dva tisoč let starejše. »Dobro,« je rekel oficir, »slat čemo na teren.« In sta končala.

Še en talent, namreč za dvoumje, za branje in za izražanje med vrsticami, je izbrusil že precej prej, preden smo ga lahko občudovali v seminarju, kjer je z vsem filološkim ognjem razlagal nekoga, ki je bil podobno zanesljiv v vprašanjih dobrega okusa, Petronija. Ena najbolj zahtevnih Petronijevih lastnosti je v tem, da se v besedilu podton nenadoma prelomi in besede, če jih prav

razumeš, povejo nekaj več. Ne vem, ali je bil avtor *Satirikona* res Neronov nasprotnik, o katerem Tacit pripoveduje, da je znal biti v odnosu do oblasti precej predrzen. Ampak ko se bo našel slovenski Tacit, ki bo popisal potega-vščine novomeških intelektualcev v začetku šestdesetih, ne bo mogel mimo mladega diplomanta iz Slovenj Gradca, ki je na gimnaziji poleg latinščine učil tudi nemščino. »No,« je pravil nekoč, spet z deškimi nasmeškom, »pri nemščini sem rekel, ne bomo delali samo slovnice in oblik, pa sem pa tja pa gor pa dol; vzemimo današnji časopis in bomo novico prevedli v nemščino. In sem izbral tako: ›Naš tovariš Tito, in tako naprej, naš ljubljeni vodja je prišel tja in tja.‹ In v prevodu je seveda prišlo *unser geliebter Führer!*« Primož je z dijaki nedolžno prevajal naprej, kasneje pa o tem pripovedoval zgodovinarju Janku Jarcu, ravnatelju Dolenjskega muzeja in nekdanjemu gonarškemu internirancu, pri katerem so se včasih dobili z nekaj prijatelji. In Jarc je menda zaskrbljeno vzdihoval: »Sinko, sinko, kako ga ti lomiš ...«

Ampak ga je previdno lomil še naprej in Maribor, Novo mesto in kasneje München so iz njega naredili predavatelja, kakršnih sem v življenju srečal zelo malo. Tu bi se moral razpisati o njegovih humanistih in o operozih, pa o prevajalskih bravurah, pa o vseh izvirnih rimah, ki mu jih zavidam v njegovem *Srednjeveškem cvetniku*, ali o občudovanju, s katerim so mi o njem govorili kolegi v tujini, vendar bi bil predolg. Ampak če pomislim, kaj povezuje vse te svetove, je to verjetno njegova skrb za mikrostrukturo, brez katere ni znanja. *Der liebe Gott steckt im Detail*, ljubi Bog tiči v podrobnostih, je včasih spomnil na Abyja Warburga. Ena od stvari, ki jih ne morem pozabiti, je njegova radovedna strast do opomb pod črto. O tem veliko razmišljam zadnje mesece. Našemu dekanu sem zadnjič rekel, da je del nedavnega zapleta na Filozofski fakulteti, s katerim najbrž nihče ni zadovoljen, morda v tem, da je med nami skoraj brez glasu proti zavladal nekakšen tipografski rasizem. Besedno zvezo »opomba pod črto«, na katero smo v seminarju veliko dali in za katero je recimo Antony Grafton v lucidni študiji *Opomba* pokazal, kako je v samem središču literarnega življenja duha, to zvezo po novem uporabljamo skoraj kot psovko. Uveljavila se je ena od metod izkustvenega učenja, igra vlog, kjer so do včeraj nedolžni tiskarski pojmi strogo ovrednoteni – in opomba pod črto noče biti nihče. Za sprejemljivo velja, če si odstavek, seveda pa si na tihem vsi želimo postati naslov. Pri Primožu sem imel vedno obraten vtis, da ga naslovi ne zanimajo preveč. Eden od kolegov rad pove, kako je predstojnik na oddelčni seji nekoč omenil, da se bližajo volitve dekana in da bi bil pravzaprav Primož lahko dober kandidat. Primož ga je samo zaskrbljeno pogledal: »Kajetan! Jaz sem pa mislil, da si ti moj prijatelj ...«

Končal bom s Tacitom, s katerim je profesor leta 1995, ko sem se vpisal na oddelek, svoja predavanja začel in ki je bil med prgiščem odlomkov, za katere nam je tistega leta položil na srce, naj se jih naučimo na pamet. Tacit zase nekje pravi, da piše *rara temporum felicitate, ubi sentire, quae velis, et quae sentias dicere licet*, »v redki sreči časov, ko je dovoljeno misliti, kar hočeš, in kar misliš,

tudi povedati«. Kasneje, ko smo že končali s tistim res imenitnim tečajem za analfabete, sem ugotovil, da je bil isti citat pri srcu tudi Baruhu Spinozi, s katerim je profesor začel svojo prevajalsko pot, pa režiserju Francetu Kosmaču, ki je v letu, ko je diplomiral, stavku v latinščini in v prevodu odmeril eno glavnih vlog v Ježkovem *Dobrem starem pianinu*. Ampak najbrž ni bistveno, kdaj se je Primožu misel usedla v srce. Še vedno ga živo vidim, kako ga je potegnila, in danes vem, da je šlo za neke vrste metatrenutek. Podobno redka je namreč sreča časov, ko ti predava nekdo, ki ne le misli, kar hoče, in pove, kar misli, temveč je, če se vrnem h kamniti opombi pod črto z Zmajskega mostu, tudi homersko »razsoden mož«, ki tako kot Vergilijev Ukalégon gori za tisto, o čemer ti pripoveduje, in ki zna presenetiti z juvenalovskim besednim zasukom, da ga težko še kdaj pozabiš.

Redka je. Ampak včasih se ti ta sreča vendarle nasmehne.

David Movrin



Naj prof. Simonitiju v slovo na kratko obudim nekaj najbolj živih spominov nanj iz različnih obdobij v zadnjih štirih desetletjih. Spoznala sem ga kot študentka, ampak šele v zadnji polovici študija, ko je bil še asistent in je ravno pisal svoj doktorat, o čemer nam je kdaj ob kavici tudi rad kaj zanimivega povedal. Ko sem bila v 4. letniku, smo pri njem obiskovali latinski seminar, in ni bilo naključje, da smo brali prav Apulejeve *Metamorfoze*, natančneje *Amorja in Psiho*. Takrat je namreč profesor Simoniti prevajal Apuleja in ga pripravljaj za knjižno objavo, zato smo imeli to velikansko srečo, da nam je iz prve roke, kot prevajalec, sočasno še povsem zatopljen v besedilo, ki nas je seveda očaralo že samo po sebi, posredoval razne prevajalske prijeme, zvijače, orodja, nam potrpežljivo svetoval in brusil naše okorne prevode, nas spodbujal in pohvalil, če se nam je kdaj posrečilo izbrskati kakšno iskano slovensko besedo, ki se je tesno prilegala izvirnemu besedilu, in nas učil, kako avtorjeve misli čimbolj zvesto in hkrati brez opazne jezikovne prisile prelivati v slovenščino.

Tistega leta smo se naučili ogromno o prevajanju. Pa ne samo o prevajanju: najbolj smo uživali ob njegovih razlagah posameznih pasusov, odskokih v vse strani in smeri, ki jih je odpiralo njegovo znanje in erudicija, dokler nismo odlomka in vsega njegovega ozadja res natančno razumeli. Zato smo imeli najrajši trenutke, ko si je profesor Simoniti s svojo znamenito gesto popravil suknjič in nam začel na svoj briljantni način odstirati duha antike.

Po svoji diplomji, na začetku 80-ih let, sem nekaj let učila latinščino na eni od ljubljanskih osnovnih šol. Latinščina je bila takrat kot fakultativni predmet ves čas tarča nekih, milo rečeno, nagajanj, spotikanj, onemogočanj. Če ne bi bilo naših profesorjev, ki na te težave niso samo zrli z univerzitetnega piedestala, ne vem, kako bi se latinščini na tej stopnji izobraževanja godilo. In tako je naneslo, da je bil prof. Simoniti predsednik Društva za antične in humanistične študije ravno v obdobju, ko je ta šola dobila novega ravnatelja, ki je – bodisi od koga spodbujen ali v svoji vneti samocenzuri – sklenil, da bo stvari spravil v red. Zahteval je, naj starši fakultativni pouk latinščine po novem plačujejo, in, dan po neki redovalni konferenci, ko so bile že vse ocene zaključene, naj vse številčne ocene za vpis v spričevala spremenim v opisne. To sem zavrnila in seveda o tem takoj obvestila prof. Simonitija, ki se je odzval z vsemi prepričljivimi argumenti in celo navedel možnost, da bo društvo učencem v tem primeru izdalo partizanska spričevala, kot se je to dogajalo med vojno. Odzivi društva pa tudi Oddelka za klasično filologijo in ogorčenje staršev so ravnateljve namere za nekaj časa ustavili, vendar so se njegovi poskusi, da bi latinščina na šoli dobila minorni status, občasno nadaljevali še naslednji dve leti. Ker društvo in oddelek nista popustila, se je v zadevo vpletel tudi Zavod za šolstvo in takratni Sekretariat za šolstvo, danes ministrstvo, in prof. Simoniti se je moral udeleževati vrste – oprostite izrazu, ampak on mi ga ne bi zameril – slaboumnih sestankov, na katerih se je izkazal kot občudovanja vreden in potrpežljiv pogajalec, najprijetnejši pa so bili klepeti z njim po sestanku, ko ga je potrpežljivost minila.

V drugi polovici 80-ih let so se začele razmere hitro spreminjati, in to v svoje lastno nasprotje. Naklonjenost latinščini je naraščala in tako so naju s prof. Simonitijem nekega dne povabili na sestanek Zavoda za šolstvo, na katerem so bili prisotni tudi predstavniki ravnateljev iz vsake ljubljanske občine. Pod vplivom novih političnih razmer so namreč oblasti želele vpeljati latinščino na vsaj eno osnovno šolo v vsaki občini. In zakaj vse to pripovedujem? Ker mi je ostalo v živem spominu – in nisem si mislila, da bom kdaj to doživela – kako je prof. Simoniti prepričeval, da ne rečem rotil vse prisotne, naj nikar ne vpeljejo latinščine v vsako občino, saj nimamo dovolj učiteljskih kadrov, poleg tega bi lahko razdrobljenost latinščini bolj škodila kot koristila. In tako je prof. Simoniti zaslužen, da sta kmalu potem na prej omenjeni šoli nastali dve homogeni latinski paralelki, latinščina pa je pod vodstvom istega ravnatelja postala njen paradni konj.

Prof. Simoniti mi je bil vsa desetletja v veliko oporo. Moj prvi večji prevod je na lastno pobudo temeljito pregledal od začetka do konca in mi zelo nevsiljivo svetoval pri izboljšavah. Kadarkoli si se lahko obrnil nanj, bil je izjemen strokovnjak pa topel človek in moder razsodnik. Zadnjič sem imela čast sedeti ob njem decembra lansko leto, na našem oddelčnem prednovoletnem srečanju. Prof. Gantar ga je vprašal, kako kaj napreduje njegov prevod Livija, in je povedal, da ima prevedenih prvih pet knjig. Prof. Gantarja je zanimalo, kje naj bi delo izšlo, pa je odgovoril, da ne more najti založnika. Mislim, da je naloga sedanjih in prihodnjih rodov ne le klasičnih filologov, ampak tudi drugih sorodnih strok, da si prizadevajo za knjižno objavo njegove dragocene zapuščine. Tako bi se mu lahko vsaj malo oddolžili za njegov prispevek k slovenski znanosti, literaturi in širjenju miselnih obzorij.

Barbara Šega Čeh

Rokopisni popravki Primoža Simonitija k *Srednjeveškemu cvetniku* (2000).

11 Densantur hinc spectacula, accurrit omnis bestia, leena, lynx et flammmitz ; caudata stans vulpecula.	(obruvčala)	
12 Pisces relinquunt aequora et vada sunt retrograda; pulsando Codrus illa praegnas adest invidia.		45
13 Auro sedet rex aquila, circum cohors per agmina, gemmata pavo tergora, cornix subest et garrula.		50

11 Napolni se okolica, zverinice hitijo tja, levinja, ris flammmitz , lisička zvitorepasta.	11, podlesica (?) iz. doruola } enjam. fr. belette } režijando: } balin d'ia	
12 Priplava riba iz morjá, nazaj gladina gre vodá, tu Kodrus je, do droba dna poln nevoščljivega duha.		45
13 Sedi kralj orel vrh zlata, ujed so jate krog njegá, dragulji repa pavjega so tam in vrana krakava.		50